

ΣΤΟΝ ΚΑΣΤΑΝΟΛΟΓΓΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὸ κεφαλάρι τοῦ χωριοῦ μας τὸ λένε Καστανόλογγο. Εἶνε καύχημα στὸ κάθε χωριὸ νᾶχη καλὸ κεφαλάρι, πυκνὸ κι' ἀπάρθενο, ἀπὸ λαμπαδωτὰ ἔλατα ἢ ἀπὸ πλατύκλαδα ρουπάκια. Εἶνε μιὰ υἱεΐα καὶ μιὰ ἀσφάλεια. Τὸ δάσος καθαρίζει τὸν ἀέρα, φέρνει τὴ βροχὴ, κρατεῖ τὰ νερὰ καὶ τὸν τόπο, ποὺ ξεσέρνει εὐκόλα στὰ βουινὰ μας. Αὐτὰ ὅλα τὰ γράφουν τὰ βιβλία καὶ μᾶς τὰ λένε οἱ δασκάλοι στὸ σχολεῖο. Θυμᾶμαι ποὺ τᾶπε κάποτε κι' ἕνας δασοκόμος στὴν ἐκκλησία. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχει ὅμως ποὺ τᾶλεγε κι' ὁ γέρω - Φέκας, ἕνας παλῆος λογιίστιος ἄνθρωπος, ποὺ δὲ διάβασε ποτὲ βιβλία καὶ δὲν ἄκουσε ποτὲ δασκάλους καὶ δασοκόμους. "Ὅ,τι ἤξερε τὸ ἤξερε ἀπὸ μοναχὸς του. Τοῦ τὸ διάβασε, ἀπὸ τὸ μεγάλο βιβλίο τῆς φύσεως, τὸ ψιθύρισμα τῶν ἐλάτων καὶ τοῦ νεροῦ τὸ μουρμουρίσμα. "Ἔτσι καθὼς σ' ὄλους τοὺς παλῆους. Κ' οἱ παλῆοὶ εἶχαν φυλάξη αὐτὸ τὸ δάσος σὰν κόρη ματιοῦ κ' ἔγινε τὸ θαυμαστὸ κεφαλάρι ποῦ χαιρόμαστε: ὁ Καστανόλογγος.

Τὸ λένε ἀκόμα Καστανόλογγο κι' ἄς μὴν ἔχη καμμιά καστανιά. Ἄπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἔλατα, μαυροπράσινα, ψηλά, λαμπαδωτὰ ἔλατα γεμάτα λεβεντιά, δροσιὰ κ' εὐωδιά. Κανεῖς δὲ θυμᾶται. Φαίνεται ὅμως ὅτι παλῆα, πολὺ παλῆα τὸ δάσος ἦταν ἀπὸ καστανιές, κ' ἔπειτα ξεφύτρωσαν ἀνάμεσα καὶ λίγα ἔλατα. Τί καταχτητικὸ δέντρο! "Ὅλου φυ-

Ε. ΓΑΡΜΟΤΟΥΛΟΣ

Η ΚΟΡΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΤΕΙΝΟ

τρώση αὐτὸ θὰ ξαπλωθῆ σιγὰ - σιγὰ καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ. Θὰ διώξῃ κάθε ἄλλο δέντρο καὶ θ' ἀπομείνῃ κυρίαρχο. Τῆς καυμένες τῆς καστανιές, πού δὲ φοβῶνται τοὺς αἰῶνες, τῆς σφίγγει, τῆς πνίγει, τῆς ἐξολοθρεύει. Ἔτσι λένε οἱ παλαιοί. Τῶχουν ἰδῆ πολλὰς φορὰς αὐτὸ τὸ βουβὸ κι' ἄφωνο δράμα τῶν λόγγων. Ἔτσι θάγινε, χωρὶς ἄλλο, καὶ στὸν δικὸ μας τὸν Καστανόλογγο.

Ἀκόμα τώρα ὅλη τὴν περιοχὴ του τὴν ἔχουν ἀστυνομέψῃ αὐστηρὰ κι' ἄγρυπνα φυλαῖν οἱ ἀγροφυλάκοι τὴν ἀπαγόρευση. Δὲν πατάει μέσα οὔτε κόττα τοῦ χωριοῦ, ὄχι μαρτίνα κ' ὄχι γίδι! Ἀλλοίμονό μας ἂν χαλάσῃ τὸ κεφάλαιό! Στὸ ποτάμι θὰ σωροβολιαστῆ ὅλο τὸ χωριὸ καθὼς εἶνε ὁ τόπος σαθρὸς καὶ πετσοκομμένος ἀπὸ τὰ ρέματα... Κ' ἔχει γίνῃ ἓνα δάσος μεγάλο κ' ἐπιβλητικὸ, πυκνὸ, παρθενικὸ, ἀδιάβατο. Τὰ πρῶτα του ἔλατα σὲ προσκαλοῦν, σὲ τραβοῦν, σὲ μαγνητίζουν μὲ κάποιον θέλγητρο μαγικὸ σὰν κράχτες, σὰν προκλητικὰ νεραϊδοποῦλες. Τὰ πειὸ μέσα σὲ πιάνουν ἀπ' τὸ χέρι. Τὰ πειὸ μέσα σ' ἀγκαλιάζουν ἠδονικὰ. Κ' ἔπειτα βρίσκεσαι σκλάβος σὲ μιὰ καταπράσινη φυλακὴ γεμάτη μυστήριον, σ' ἓναν χλοερὸ λαβύρινθο γεμάτον θρύλον. Τὸ πουλάκι πού τιπιβίζει, ἡ ἀχτίδα πού κατασταλάζει, ἡ ἠράχνη πού ὑφαίνει, τ' ἀγριολούλουδο πού μοσκομυρίζει, τὸ ἔντομον πού πεθαίνει πειὰ ἔπειτα ἀπὸ ἔντονη ζωὴ λίγων ὥρων, χίλια δυὸ μικροπράγματα, ταπεινὰ κι' ἀσήμαντα, προβάλλουν στὴν ἱερὴ ἔκπληξη τῆς ψυχῆς σου μεγαλοπρεπῆ καὶ βαρυσήμαντα. Ἀπορροφιέσαι σ' ἓναν ἄλλο κόσμον πού ζῆ ἀκόμα κοντὰ στὴς πηγὰς τῆς ζωῆς. Ἡ φαντασία ξαναγίνεται παιδική· ζωηροὶ δραματισμοὶ σὲ περικυκλώνουν. Τὰ παραμύθια τῆς ἀπλοῦτης ὑπηρετριάς τοῦ σπιτιοῦ ζωντανεύουν. Ἡ δειλινὴ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου, πού ξεγλιστραίνει πλαγινὰ-πλαγινὰ ἀνάμεσα ἀπὸ χιλιάδες κλάδους ἐλάτων, πέφτει ἀπάνω στὴ νεοῦφασμένη ἠράχνη κι' ἀμέσως χτίζουν οἱ δύο τους, χωρὶς ἄλλο ὑλικό, ἓνα ὄνειρόνιο παλάτι. Τὸ πουλάκι, πού φεύγει τρομαγμένο γιατί πρόβαλε στὴν κλαμούρα μιὰ νευρικὰ βερβερίτσα, τρομαγμένη κι' αὐτῆ, παίρνει ἀνθρώπινη μορφὴ καὶ γίνεται μιὰ ὀλόκληρη τραγικὴ ἱστορία.

Ὁ στρατὸς τῶν μυρμηγκιῶν, πὺ ἀγωνίζεται κατάχαμα κ' ὡς τοὺς κορμούς τῶν ἐλάτων, ξευτελίζει τοὺς μεγαλύτερους πολεμικοὺς ἄθλους τῶν ἀνθρώπων. Κι' ὅταν καμμιὰ περαστικὴ βοσκοπούλα μιὰ φαίνεται καὶ μιὰ χάνεται σ' ἓνα ξέφωτο βᾶθος, τότε ὅλες οἱ Νεραΐδες ξεθαρρεύουν καὶ πετιῶνται ἀπ' τὰ ἀόρατα, κρουσιαλλένια τοὺς παλατάκια, κυνηγιῶνται ἀνάμεσα στοὺς κορμούς, κρέμονται ἀπ' τὰ λατσούδια ἢ χορεύουν γύρω στὴν πηγὴ.

Κι' ὅταν καμμιὰ περαστικὴ βοσκοπούλα... Τί μοῦ θυμίζει! Μαζὶ μὲ τὴ δροσιὰ τῆς ἀνοιξης, μαζὶ μὲ τὸ πρωτοβρόχι τοῦ χινοπώρου, ἀκόμα καὶ μαζὶ μὲ τοῦ χειμῶνα τὴ νεροποντὴ, ἔχω κ' ἐγὼ νὰ στάξω ἓνα δάκρυ, θυμητικὸ κ' ἀστεϊρευτὸ, ἀπάνω ἀπ' τὸν ἀγαπημένο μας Καστανόλογγο. Καὶ θέλω τὸ δάκρυ αὐτὸ νὰ κατασταλαῖξῃ ἀπὸ λατσούδι σὲ λατσούδι, ἔτσι ὅπως οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου καὶ οἱ στάλες τῆς βροχῆς, νὰ κατασταλαῖξῃ καὶ νὰ πάῃ νὰ πέσῃ ἀπάνω στὴν ψυχούλα ἑνὸς κοριτσιοῦ, πὺ δίχως ἄλλο περιπλανιέται, μὲ τὰ φτερὰ μαζεμένα, μέσα στὸν Καστανόλογγο. Τώρα πὺ κάνω χρόνια καὶ χρόνια ν' ἀνέβω στὰ ψηλά βουνὰ καὶ τὰ περιτριγυρίζω μόνο μὲ τὴν ἀνάμνηση, ὦ Θεέ μου, ποιά μυθικὴ μορφή παίρνουν τὸ δάσος αὐτὸ τῶν ἐλάτων, τὸ δυστυχισμένο ἐκεῖνο κορίτσι καὶ τὸ παλῆδ περιστατικό μου! Σὲ μιὰ θολὴ σύγχιση μέσα, πράγματα καὶ πρόσωπα, ξεφεύγουν ἀπ' τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς καὶ ὑψώνονται στοῦ παραμυθιοῦ τὸ ψέμμα! Ποῦ τῶχω ἀκούσῃ αὐτὸ τὸ παραμῦθι;

Ἦμουν ἀκόμα μικρός. Πήγαινα τότε κάθε καλοκαίρι στὰ ψηλά βουνά. Ὅταν δὲν βοηθοῦσα τάχα στὸ πότισμα τῶν κήπων — πόσο χαϊρόμουν τὴ μικρὴ νεροσυρμὴ πὺ τρύπωνε χαρούμενα μέσα στῆς ἀγριάδες!.. Κι' ὅταν δὲν ἐπιστατοῦσα τάχα στὸ κόψιμο τοῦ τριφυλλιοῦ — πῶς ἀνατρίχιαξα στὸ γοργὸ καὶ ρυθμικὸ δούλεμα τῆς κοσᾶς!.. Τότε ἀνέβαινα στὸν Καστανόλογγο καὶ μάζευα χαμοκέρασα, ἀγριοφρούλες, μικροσκοπικὲς μὰ εὐωδιαστὲς καὶ νοστιμώτατες. Τῆς περνοῦσα στὸ καλαμάκι ἑνὸς ἀγριοσταχυοῦ καὶ τῆς ἔτρωγα

ἔπειτα ὅλες μαζί γιὰ νὰ νοιώσω καλύτερα τὴ νοστιμάδα τους. Κι' ὅταν δὲν ἔβρισκα πειὰ ἀγριοφράουλες μάζενα λατορέ-
τινο. Τῶκανα γρουμπυλάκια καὶ τὸ κατάπινα. Εἶχα ἀκούση
ἀπὸ τὴ νόνα πὼς καθαρίζει τὰ αἵματα καὶ δίνει ὑγεία καὶ
δύναμη. Κάποτε ἔφαχνα καὶ γιὰ λουλούδια. Πετύχαινα
καμμιά φορὰ στὴν πειὸ ἀπόμερη ἀκρούλα κάτι κρινάκια
λιλά, χωρὶς ἄρωμα, ἀλλὰ μὲ μιὰ κατάρνα, καθαρὴ πνοούλα
εὐχάριστη. Ποτέ μου δὲ μπῆκα στὸν πειρασμὸ νὰ σκοτώσω
ἓνα πουλάκι ἢ νὰ πιάσω μιὰ πεταλοῦδα! Τὰ χαιρόμουν
τόσο πειὸ καλὰ ἔτσι ζωντανὰ κ' ἐλεύθερα τὰ χέρια τοῦ
Θεοῦ! Γιατί νὰ τὰ πιάσω στὰ δικὰ μου χέρια; Μάλλονα
τὰ χωριατόπουλα ποὺ στέναν ἰξόβεργα καὶ πλακοπαίδες γιὰ
τὰ πουλάκια ἢ τὰ σκότωναν μὲ τὸ λάστιχο. Πόσες φορές
περνοῦσα κ' ἔρριχνα τῆς στημένες παγίδες καὶ χαλοῦσα τὰ
ἰξόβεργα! Ἔλεγα μέσα μου: τάχα τὴν βλέπει ὁ Θεὸς τῶν
μικρῶν πουλιῶν τὴν καλωσύνη μου αὐτή;

Ἐκεῖ στὸ δάσος ἀπάντησα μιὰ μέρα δυὸ χωριατοπούλες.
Τὴ Λάμπρω καὶ τὴ Ρίνα. Θᾶηταν λίγο μεγαλύτερες ἀπὸ
μένα. Ὅμορφες κ' οἱ δυὸ, γελαστὲς καὶ δροσερώτατες. Ἡ
μιὰ ἦταν γαλανὴ μὲ κάτι μεγάλα παράξενα μάτια. Ἡ
ἄλλη μελαχρινὴ μὲ μάτια μπιρμπιλὰ ποὺ ψιχαλιζάν. Ἔβο-
σκαν τῆς μαρτίνες τους. Μὰ ἐκεῖ τὸ μέρος ἦταν ἀπαγορευμένο.

— Γιατί βοσκάτε δῶ μέσα τῆς μαρτίνες; Δὲν τὸ ξέρετε
πὼς

— Ὦχ, οἱ μαῦρες! Μὴν πῆς τίποτα σὲ κανένα. Ἔτσι
περναῖμε. Δὲν τῆς βοσκᾶμε ἐδῶ. Ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν ἀνε-
μόραχη . . . νά, πάρε!

Ἐάμωσε ἡ Λάμπρω νὰ μοῦ δώση ἓνα ξεπεταροῦδι ποῦ
κρατοῦσε στὰ χέρια τῆς. Τὴν ἀγριοκύταξα.

— Δὲ ντρέπεστε! Ἀκούς κορίτσια καὶ νὰ πιάνετε πουλιά!

— Εἶνε κακό;

— Δὲν τὸ ξέρετε πὼς εἶνε κακό; . . . Αὐτὸ εἶνε μικρό. Τὸ
πήρατε ἀπ' τὴ φωληά. Ποῦ εἶνε ἡ φωληὰ νὰ πάω νὰ τὸ
ξαναβάλω;

— Δὲ θὰ τὴ βρῆς μοναχός σου.

Σώπασα. Μὲ κύταζε κατάματα μὲ τὰ μεγάλα γαλανὰ τῆς μάτια.

— Θέλεις νὰ πᾶμε μαζί; ... Ρίνα, πάρε τῆς μαρτίνες...

Γύρισε ντροπιασμένη καὶ πήγαμε νὰ ξαναβροῦμε τὴ φωλιὰ οἱ δυὸ μᾶς. Πῶς ἀλαφροπατοῦσε! Ἡ φωλιὰ ἦταν κρυμμένη σὲ μιὰ πυκνὴ συστάδα θάμνων. Θὰ μῆς μέσα; μὲ ρώτησε. Κι' ἀνοιξε μὲ τὰ χέρια τῆς τοὺς σφιχτοὺς κλάδους σὰ νᾶνοιγε τὴν πόρτα κανενὸς πράσινου παλατιοῦ γνώριμον, ποὺ τὸ κατοικοῦσε ἀπὸ καιρὸ μαζί μὲ τῆς ἄλλες Ἀμαδρουάδες τοῦ δάσους. Μπῆκα, κι' ὄλο ἔπρεπε ν' ἀνοίγη τὸ δρόμο γιὰ νὰ περάσουμε. Τόσο πυκνὸς ἦτον ὁ λόγγος.

— Πρόσεχε! γύριζε καὶ μοῦ ἔλεγε κάθε τόσο. Μὴ σὲ χτυπήσει κανένα κλαρὶ στὸ μάτι!

Γιατὶ ὅπως τᾶφηνε τὰ κλαριά γιὰ νὰ προχωρήσῃ περὶ μέσα, πισογύριζαν ἐκεῖνα ἐλαστικὰ καὶ χτυποῦσαν μὲ δύναμη.

— Ποῦ μπήκατε ἄω μέσα! Σὲ καλὸ σας! τῆς ἔλεγα. Καὶ μοῦ ἄρεσε νὰ βλέπω τὸ λιγερό τῆς κορμὶ νὰ χάνεται μέσα στὰ πράσινα φυλλώματα σὰν μέσα σὲ μιὰ χλωρὴ θάλασσα. Ἦταν οἱ πρώτες ἐρωτικὲς ἀνατριχίλες. Μὰ πόσο δειλὸς ἦμουν τότε, Θεέ μου! Ὅταν ἕνας γλυκὸς παλμὸς φλετουροῦσε στὴν καρδιά μου, κοκκίνιζα ὄλος σὰ νᾶχα ντροπιαστῆ ἀνεπανόρθωτα μπροστὰ στὸν κόσμον ὄλο!

Βρῆκε τὴ φωλιὰ κι' ἀπίθωσε πάλι μέσα τὸ πουλάκι.

— Τώρα σ' ἀρέσει;

— Τώρα ναί.

Δὲν ἔφευγε. Οὔτε κ' ἐγώ. Οἱ κλάδοι τῶν θάμνων μᾶς ἔσφιγγαν καὶ μᾶς ἔσπρωχναν γιὰ νὰ μᾶς ρίξουν τὸν ἕνα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἄλλου. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ δαύτους μᾶς κεντοῦσαν καὶ μὲ τ' ἀγκάθια τους. Τόσο ἐπίμονα μᾶς παρακينوῦσαν! Κοκκίνισα ὡς τὰ νύχια. Τὰ μεγάλα τῆς, παράξενα γαλανὰ μάτια μὲ κιτοῦσαν παρακλητικὰ. Ἦταν πολὺ πονηρότερη ἀπὸ μένα.

Φαίνεται πὼς δὲν τῆς ἀπαντοῦσαν ἐνθαρρυντικὰ τὰ δικὰ μου τὰ μάτια. Καὶ μοῦ εἶπε μὲ τὸ πειὸ ἀγνὸ θάρρος τοῦ κόσμου:

— Γιατὶ δὲ μ' ἀγαπᾶς ὅπως σ' ἀγαπᾶ;

— Μ' ἀγαπᾶς! . .

— Δὲν καταλάβες πὺ γιὰ σένα ἔρχομαι στὸν Καστανόλογο;

— Ὅχι, δὲν τῶχα καταλάβη. Οὔτε τώρα μποροῦσα νὰ τὸ καταλάβω. Ἐκεῖνη σὰ νὰ εἶχε ἀδειάση μὲ μιᾶς ὄλο τὸ θάρρος τῆς καρδιᾶς της, ἔτρεμε ἀλαφρὰ καὶ στὰ μεγάλα της μάτια ἔλαμπαν δυὸ δόκτρα πὺ δὲν ἔτρεξαν ποτέ.

— Αὐτὰ δὲν εἶνε καλὰ πράματα! Εἶπα μηχανικὰ κ' ἤμουν κατάπληκτος, σὰν ἓνα πράσινο παραπέτασμα νὰ εἶχε ἀνασηκωθῆ ξαφνικὰ καὶ νὰ μοῦ ἔδειξε στὰ βάθη ἐκεῖ τοῦ δάσους ἓναν ἄλλον ἄγνωστο κόσμο. Ἐμπαινα στὴ ζωὴ ἀπ' τὴν πειὸ πρωτόγονη κ' αἰώνια πόρτα. Ὅσα εἶχα διαβάση κάπου στὸ Γυμνάσιο γιὰ τῆς Νύμφες τῶν δασῶν κι' ὄσα εἶχα ἀκούση στὰ παραμύθια γιὰ τῆς Ἀνεραΐδες, ὄλα ζωντάνευαν ἐκεῖ μπροστά. Θάμπωσαν τὰ μάτια μου καὶ βοῦῖσαν τ' αὐτιά μου. Χίλιες νεραΐδες πετάχτηκαν ἀπ' τῆς ψύχες τῶν δέντρων. Οἱ ἀχτιδοῦφαντοι πέπλοι τους ἀνέμιζαν ἀνάεροι. Ὀλόχρυσα ντέφια ἔπαιζαν στὰ χέρια τους καὶ γέμισε τὸ δάσος συναρπαστικὴ μουσικὴ. Ἡ Λάμπρω ἀνάμεσά τους μὲ προσκαλοῦσε νὰ τῆς πάρω τὸ ἀστεροκέντητο μαντῆλι ἀπ' τὰ μαλλιά. Εἶχα ἓνα φόβο μήπως μοῦ ἀρπάξη τὴ μιλιὰ. Κι' ὄμως τῆς μίλησα.

— Πᾶμε τώρα! τῆς εἶπα. Καὶ πῆρα πολὺ θάρρος γιὰ νὰ τὸ πῶ.

— Πᾶμε! μοῦ ἀπάντησε. Καὶ μ' ἓνα κίνημα τοῦ χεριοῦ της ἔδιωξε ὄλες τῆς Νεραΐδες ἀπ' ὄλοτρογυρα. Μὲ τὸ ἴδιο κίνημα μὲ χαΐδεψε στὸ μάγουλο. Μοῦ φάνηκε πὺς ἔπιασε τὴν ὄρα ἐκεῖνη ἓνα μικρὸ ξεπεταροῦδι μὲσ' στὴν πειὸ κρυφὴ φωλίτσα τῆς καρδιᾶς μου.

— Τόσο κουτὸς εἶσαι; μὲ ρώτησε.

— Δὲν εἶμαι κουτὸς!

— Τότε;

Στήριξε τὰ δυὸ της χέρια στοὺς δυὸ μου νώμους καὶ γλυκαίνοντας θερμὰ τὰ μάτια της ἔγυρε σὰν ἀπὸ ἐλαφρὴ πνοὴ πρὸς ἐμένα καὶ μὲ φίλησε. Τὸ ἀγγελικώτερο φιλὶ τῆς ζωῆς μου.

— Πᾶμε τώρα! μού εἶπε ἀποφασιστικά σὰ νὰ εἶχε ξετελέψη πεινὸν ὄλους τοὺς μυστικούς σκοπούς της μὲ τὴ βοήθεια τῶν ποινικῶν της ἀδερφῶν, τῶν Νεραϊδῶν.

Ἡ Ρίνα εἶχε χάση δυὸ μαρτίνες κι' ὅλη τὴν ὑπομονή της. Καὶ χούγιαζε τραγικά μέσα στὸ δάσος.

— Ὁρη Λάμπρω — οὐ — οὐ — οὐ!!

Λίγο προτοῦ τὴ φτάσουμε μὲ σταμάτησε ἡ Λάμπρω καὶ μού εἶπε προσταχτικά:

— Κῦτα, κακομοῖρη μου, μὴν πῆς σὲ κανέναν τίποτα!.. Καὶ νᾶρχεσαι κάθε ἀπόγιομα στὸν Καστανόλογγο, τ' ἀκούς;

Δὲν κοιμήθηκα ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Ὁλη αὐτὴ ἡ ἀνεπάντεχη κι' ἀπίστευτη σκηνὴ γύριζε καὶ ξαναγύριζε μπρὸς στὰ μάτια μου. Ποτὲ δὲν εἶχα περάση ὡς τότε μιὰ τόσο μεγάλη καὶ σοβαρὴ περιπέτεια. Φέρθηκα καλὰ ἢ ὄχι; Καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάμω στὸ μέλλον; Δὲ μποροῦσα ν' ἀποφασίσω. Μιὰ φωνὴ μού ἔλεγε «μὴν εἶσαι κουτός». Κι' ἦταν γλυκεῖα φωνούλα, χαϊδευτικὴ. Ἄλλη φωνή, ἄγρια, μού ἔλεγε «συγκρατήσου!» Τί νὰ κάμω; Ὅμως αὐτὴ ἦταν, φαίνεται ἡ ἀγάπη! ὡς τότε ἦταν γιὰ μένα ἡ ἀγάπη ραβασάκια στῆς συμμαθήτριες καὶ στίχοι ἀφιερωμένοι σὲ ἀπρόσιτες κυρίες. Μὰ νάτην! νάτην! ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, ἓνα παρθενικὸ χᾶδι κι' ἓνα παρθενικὸ φιλὶ ἀπ' τὸ πειὸ παρθενικὸ κορίτσι, μέσα στὸ πειὸ παρθενικὸ δάσος. Πόσους στίχους θὰ γράψω! Δὲν ἔγραψα κανένα.

Τὴν ἄλλη μέρα δὲν πῆγα στὸν Καστανόλογγο, οὔτε τὴν ἄλλη, οὔτε τὴν παράλλη, πολλὲς ἡμέρες. Ἀπὸ μακρὰ τὸν ἀγνάντευα καὶ μού φαινόταν σὰν ἀλλοιώτικος τάχα. Τὰ κορίτσια ἦταν ἐκεῖ κάθε ἀπόγιομα, κάθε ἀπόγιομα. Τάβλεπα ἀπ' τὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Σκάριζαν τῆς μαρτίνες πειὸ κάτω στὸ ἐλεύθερο μέρος κι' αὐτὲς ἀνέβαιναν πειὸ ψηλά, στὴ ρίζα τοῦ λόγγου. Ἦταν ἐκεῖ δυὸ μεγάλες πρασινωπὲς κοτρῶνες τοῦ ξέβγαιναν σὰν μπαλκονάκι μπρὸς ἀπ' τὰ πρῶτα πρῶτα ἔλατα, καταποπάνω ἀπ' τὸ χωριό. Ἐπαιζαν καὶ γελοῦσαν, τραγουδοῦσαν, χόρευαν μὲ θεότρελλη χαρὰ. Καμμιά φορὰ σαλαγοῦσαν καὶ τίς γίδες τους.

— Ὅι! ὄι! Τσίπ, ἀστέρω, τσίπ!..

Ἐβγαζαν τὰ μαντήλια τους καὶ μοῦ γνέφανε ν' ἀνεβῶ.
Κάποτε φώναζαν:

— Ἐλ' ἀπάν! ἔλ' ἀπάν!..

— Ποιὸν κράζουν οἱ ζουrolές; μοῦπε ἡ θειά μου.

— Ξέρω γὼ τί παλάβωσαν!

Ὅμως κίνησα καὶ πῆγα ἓνα ἀπόγιομα. Ξαφνίστηκαν ποῦ μ' εἶδαν. Καὶ ντροπήκε ἡ Λάμπρω σάμπως πρώτη φορά νὰ μ' ἔνοιωθε κοντά της. Πειὸ ξεθαρρεμένος ἤμουν ἐγώ. Κρατοῦσε ἀγριολούλουδα στὰ χέρια.

— Τί εἶν' αὐτά;

— Λελούδια! Πάρ' τα!

Ἦταν μικρά, ἀστερωτὰ καὶ κατάλευκα. Δὲν τὸ φανταζό-
τουν κανεὶς κι' ὅμως εἶχαν ἓνα λεπτότατο ἄρωμα, ποῦ ἀνά-
σταινε καὶ νεκρό. Δὲν ξανάειχα ἰδῆ ἄλλοτε τέτοια ἀγριολού-
λουδα. Ἡ Λάμπρω ἤξερε πειὸ καλὰ κι' ἀπὸ μὲ τὰ μυστικὰ
τοῦ δάσους. Ὡ, βέβαια.

— Πῶς τὰ λένε;

— Δὲν ξέρω. Δὲν ἔχουν ὄνομα. Διαλέτες!

— Θὰ τὰ βαφτίσω Λαμπρολούλουδα.

— Θὰ σὲ λέω νουνό μου!

— Ποῦ βγαίνουν;

— Θέλεις νὰ σὲ πάω; Ρίνα, φύλα τῆς μαρτίνες;

Τὴν ἀκολούθησα. Ὅταν κρυφτήκαμε πίσω ἀπὸ πολλοὺς
κορμούς ἐλάτων κ' εἴμαστε οἱ δύο μας καταμόναχοι στὸν
κόσμο, τῆς πῆρα, καθὼς πήγαινα πίσω της, τὸ κάτασπρο
μαντήλι ἀπ' τὰ μαλλιά. Ἀνασήκωσε πρὸς τὰ πίσω τὰ χέρια
γιὰ νὰ τὸ κρατήσῃ. Γέλασα.

— Εἶπα πὸς μοῦ τ' ἀνάρπαξε καμμιά κλαμούρα.. Ξεθάρ-
ρεψες! Ὅμως αὐτὸ πῶκαμες εἶνε κακό!

Μοῦ πῆρε τὸ μαντήλι μὲ βιαία κι' αὐστηρὴ κίνηση
ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὸ ξαναφόρεσε ἀπότομα καὶ χαριτωμένα.
Τὴν ἄρπαξα στὴν ἀγκαλιά μου καὶ τὴ φίλησα στὰ μάτια
πολλὲς φορές.

— Κάτσε!

Φτάσαμε σ' ἓνα μικρὸ λειβαδάκι χλοερὸ καὶ ξέφωτο.

— Νά, ἐδῶ βγαίνουν...

— Τὰ Λαμπρολούλουδα;

— Ὅπως θέλεις πές τα!

Ἡ πρασινάδα ἦταν γεμάτη κάτασπρα, εὐωδιαστὰ ἀστεράκια. Ἀχόρταστα τὰ κύταξα.

— Δὲ θὰ κόψης;

— Ὅχι! Δὲν εἶνε πειὸ καλὰ νὰ τὰ βλέπουμε κάτω ἐκεῖ δροσερὰ κ' εὐτυχημένα; Γιατί νὰ τὰ κόψουμε;

— Δίκιο ἔχεις!

Μ' ἔνοιωσε τάχα;

Στὸ γύρισμα κάποιο ἀγρίμι ξεπετάχτηκε ἀπὸναν κορμὸ καὶ τῶβαλε στὰ πόδια. Κουνάβι θάηταν. Σκιάχτηκα. Ἔσκασε στὰ γέλια.

— Ἔτσι σκιάζεσαι τὰ ζουλαπάκια; ποῦ νάβγαινε καὶ κανέννας λύκος!

— Θὰ μᾶς ἔτρωγε!

— Θάτρωγ' ἐμένα γιὰ νὰ γλυτώσης ἐσύ!..

Τῆς ἔπιασα τὰ δυὸ σκληρὰ χέρια ὅσο μοροῦσα πειὸ τρυφερά.

— Λάμπρω, εἶσαι ἀνεχτίμητο κορίτσι!

— Ἄλλο ποῦ σ' ἀγαπάω δὲν ἀξίζω τίποτα. Ἐσὺ δὲ μ' ἀγαπᾷς!

— Πῶς τὸ ξέρεις;

— Μ' ἀγαπᾷς;

— Πολύ!

Μὲ πόσην εὐκρίνεια τῶλεγα! Ἄστραιψαν ἀπὸ χαρὰ τὰ μάτια τῆς Λάμπρος. Ἐσφίξε δυνατὰ τὰ χέρια μου κ' εἶπε μὲ τὸν πειὸ εὐτυχημένο τρόπο:

— Ἄς πεθάνω!

Πολλὲς ἡμέρες δὲν ξαναπῆγα στὸν Καστανόλογγο. Ἔνα δειλινὸ ἦταν ἐκεῖ τὰ κορίτσια. Χόρευαν καὶ πηδοῦσαν στὸ βραχοθεμέλιωτο μπαλκόνι τους. Μὲ καλοῦσαν μὲ κάθε τρόπο ν' ἀνεβῶ κ' ἐγώ. Ὅχι! χαιρόμουν ἀγνότατα, ἔτσι ἀπὸ μακρυνά, τὰ τρελλά τους καμώματα. Μὰ κάποια ὥρα τᾶειδα ποῦ ἀνησυχῆσαν. Πετάχτηκαν, τρέχανε δεξιὰ-ἀριστερά. Τᾶχασα ἀπὸ τὰ μάτια μου μέσα στὸ δάσος. Τί νάπαθαν; Κίνησα νὰ πάω νὰ ἰδῶ. Μόλις ἔφτασα στὸ μεσοχωρι

εἶδα τὸν καπετάνιο νὰ δένη στὸ πλατάνι δυὸ - τρεῖς μαρτίνες πού βέλαζαν σπαραχτικά. Καπετάνιος ἦταν ἕνας ἀπόστρατος χωροφύλακας, διωρισμένος, ἀπὸ τότε ποὺ πῆρε τὴ σύνταξή του, μόνιμος ἀγροφύλακας τοῦ χωριοῦ.

— Διαόλ' θηλυκά! μονολογοῦσε ὁ καπετάνιος. Ποῦ τὰ χάνεις ποῦ τὰ βρίσκεις — στὸ Κεφαλάρι! "Ἄς ἔλθουν τώρα νὰ πλερώσουν τὸν τζερεμέ!..

"Ἀπάνω στὴν ὥρα φάνηκαν νὰ ροβολᾶν τὸν κατήφορο μουτζοκλαίγοντας τὰ δυὸ κορίτσια.

— Μὴν τὰ δένης, μπάρμπα! Δικά μας εἶνε!..

— Μπᾶ καλῶς τες! καλῶς τες! Αὐτὸ θέλω νὰ μάθω κ' ἐγώ: Τίνος εἶνε!.. "Ἄς πληρώνη τώρα ὁ Σινιόρας κι' ὁ Μπακουλίτσας!.. "Ἐχουν!..

— Κεῖο δὲν ἦταν στὸ λόγγο οἱ μαρτίνες... "Ἐβοσκαν παρακατούλια...

— Αὐτὸ δὰ ἔλειψε! Νὰ μὲ βγάλετε καὶ ψεύτη!.. Δρόμο ἀπὸ 'δῶ! Ναρθοῦν γονιοὶ σας νὰ τὰ παραλάβουν...

"Ἀρχισαν τὰ κλάματα τὰ κορίτσια. Βροχὴ πήγαιναν τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μεγάλα παραΰξενά μᾶτια τῆς Λάμπρος. Μὲ κύταξε μὲ τὰ δακρυσμένα μᾶτια τῆς ἰκετευτικά σὰ νὰ τοῦ ἔλεγε: «Μιὰ φορὰ σὲ χρειάστηκα κ' ἐγώ! Κάμε τίποτα!..»

"Ἀρχισαν νὰ μαζεῦνται οἱ χωριανοί. "Ἐπρεπε νὰ δώσω χέρι.

— Πρώτη καὶ τελευταία φορὰ, καπετάνιε. Σχώρα τες!

— Δὲ μπορῶ! Δὲ μπορῶ! Μπᾶ! μπᾶ! μπᾶ!

— Γιὰ χατῆρι μου!

— Ξέρεις ἂν σ' ἀγαπάω!.. Μὰ δὲ μπορῶ τὰ ποδοκόπιασα τώρα!

— Εὐθύνομ' ἐγὼ γιὰ τὸ ποδοκόπι σου...

— Δὲ μπορῶ. Τὰ διαμαρτύρησα! Τί θὰ πῆ τὸ χωριό;..

— Κάνω ἐγὼ καλά! Ζημιὰ καμμιά δὲν ἔκαναν... Καὶ θὰ προσέχουν ἄλλοτε. Τί λέτε, χωριανοί;

— "Ἄς γίνῃ σχωρεμένο! Μὴ χαλᾶς τὸ χατῆρι τοῦ παιδιοῦ, καπετάνιε.

Γύρισε ὁ καπετάνιος καὶ μὲ κύταξε λοξὰ στρήβοντας συλλογισμένα τὸ μουστάκι του.

— “Ας ἔχετε χάρι στ’ ἀρχοντόπουλο αὐτὴ τὴ φορὰ!.. Πρῶτη καὶ τελευταία ὅμως!..” Ἄλλοτε... “Ἐλα πάρτε τεσ καὶ ξεκουμπιστῆτε! Διαόλ’ θηλυκά!..

Σὰν ἔνοχος, ποὺ ἀθωώθηκε ἀνεπάντεχα, εὐχαρίστησα τὸν καπετάνιο κυτάζοντας ὅμως τὴ Λάμπρω. Τὰ δακρυσμένα της μάτια χαμογέλασαν γεμάτα εὐγνωμοσύνη. Τὰ σκούπισε μὲ τὴν κρεμάμενη ἄκρη τοῦ ἄσπρου της μαντηλιοῦ, πῆρε τὴ μαρτίνα της σέρονοντας κ’ ἔφυγε χαμηλοβλεποῦσα.

— “Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς δὲν ἔγινε ζημιά! εἶπε ὁ καπετάνιος μόλις ἔφυγαν. Τῶκαμα γιὰ νὰ τῆς σκιαῶ!.. Πράμα πᾶνε κάτι νεραϊδοπαρμένες νὰ τσοπανέψουν καὶ δὲν ἔχουν τὸ νοῦ τους στὰ ζωντανά. Μηδὰ γνέθουν κάνε;.. Μηδὰ πλέκουν;.. Μπᾶ!.. ὅλο χορὸ καὶ τραγοῦδι!.. Τί ἄλλη προκοπή;!

Ποῦ νᾶξερές, καπετάνιο, ποῦ νᾶξερές!..

Νωρὶς ποὺ φτάνει τὸ χινόπωρο στὰ ψηλὰ βουνά! Οἱ ράγες φοροῦν κ’ ὄλα τὴ συννεφένια κατσούλα τους. Οἱ ποταμῆς γεμίζουν γαλαχτερὴ καταχνιά. Ἄνεβαίνει — ἀνεβαίνει κάποτε ἢ καταχνιά σὰν πλημμύρα καὶ πνίγει τὸ χωριό. Κι’ ὅταν ὁ ἥλιος τὴ σκορπίση, στὰ ἔλατα τοῦ Καστανόλογγου ἀπομένουν τὰ κουρέλια της σὰν ἀραχοῦφαντο πέπλοι ποὺ περαστικὲς νεραΐδες τοὺς παράτησαν ἀγραδωμένους στὰ λατσούδια. Αὐτὸ τὸ ἀνακάτωμα τῆς ὁμίχλης στὰ λαγκάδια καὶ στὰ δάση καὶ στὰ κορφοβούνια παίρνει μιὰ κοσμογονικὴ μεγαλοπρέπεια. Θαρρεῖς πὼς πλάθεται αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ κόσμος τῶν βουνῶν καὶ νὰ ποὺ ξεφυτρώνει μιὰ πρωτοθώρητη ραχοῦλα, νά, ποὺ φανερώνεται ἕνα καινούργιο ἔλατο!.. Ἡ ψύχρα ἀρχίζει νὰ γίνεται τσουχτερὴ καὶ εἶνε καιρὸς νὰ φεύγουμε ἀπ’ τὰ ψηλὰ βουνὰ ἐμεῖς οἱ καμπῖσιοι...

Βρῆκα τὴ Λάμπρω στὴ βρύση καὶ τῆς εἶπα πὼς θ’ ἀνεβῶ νὰ τῆς ἀποχαρετήσω τ’ ἀπόγιομα. Λίγο ἔλειψε νὰ τῆς φύγη ἀπ’ τὰ χέρια ἢ βαρέλα μὲ τὸ νερό.

— Θὰ φύγης;

Μιά μουντὴ καταχνιά σκέπασε τὰ μεγάλα γαλανὰ της μάτια. Χινόπωρο...

— Δὲν τῶξερες πὼς θὰ φύγω;

— Τῶξερα καὶ δὲν τὸ πίστευα. Τόσο νωρίς;

Τὴν ἄφησα καὶ προχώρησα γιατί ἐρχότουν μιὰ ἄλλη γυναῖκα φορτωμένη τὴ βαρέλα τῆς στὴν πλάτη. Τὸ ἀπόγιομα βγῆκα μακρινὸ περίλατο στῆς κοντινὲς ραχοῦλες. Ἀποχαιρετοῦσα. Ὁ Θεὸς τὸ ξέρει πόσο ξιάστερες σκέψεις ἀναδίπλωνα μέσα μου. Ἐπλαθα τὸ σχέδιο μιᾶς χωριάτικῆς ζωῆς. Ἦθελα νὰ γίνω γιατρός καὶ νάρθω νὰ μείνω γιὰ πάντα στὰ ψηλὰ βουνά, ἀνάμεσα στοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ δυστυχημένους αὐτοὺς ἀνθρώπους. Μακάρι νὰ τὸ εἶχα κάμη! Στὴν ἀνεμόραχη βρῆκα τῆς πρῶτες κυκλαμιές, κρυμμένες κάτω ἀπὸ ἓνα ἀγκαθερὸ θάμνο, φυτρωμένο μέσα σ' ἀσπρόπετρες. Ἦταν τὸ τελευταῖο δῶρο τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ τὸ πρῶτο τοῦ χινολώρου.

Κατέβηκα στὸν Καστανόλογο καὶ βρῆκα τὰ κορίτσια σὲ κάποιον ἄλλο πειρὸ κρυφὸ μέρος. Ἀπὸ κεῖ δὲν περνοῦσε ποτὲ ὁ ἀγροφύλακας!

— Πῶς τὰ λένε αὐτὰ τὰ λελουδάκια;

— Χινοπωρίτσες! Βγῆκαν κι' ὅλα;

— Βλέπεις ποῦνε καιρὸς νὰ φύγω;

— Βλέπεις ποὺ τὰ κόβεις κ' ἐσὺ τὰ λελούδια;

— Ἐπειδὴ ἀποχαιρετῶ. Θὰ τὰ πάρω μαζί μου νὰ σὲ θυμᾶμαι...

— Ἐσὺ νὰ θυμᾶσ' ἐμένα;!.. Ἐκεῖ ποὺ θὰ πᾶς;!..
Θᾶχεις ἐκεῖ!..

Ἡ Ρίνα ἔφυγε νὰ πάη γιὰ τῆς μαρτίνες. « Ἄν τῆς ξαναπιάση ὁ καπετάνιος χαθῆκαμε! »

— Καλά, ρώτησα, ἡ Ρίνα δὲ ζηλεύει;

— Ζήλευα ἐγὼ τότε...

Σταμάτησε. Τὴν ἐπίεσα νὰ μοῦ τὸ πῆ. Naί, ἦταν κ' ἡ Ρίνα ἐρωτευμένη, μὰ ὁ καλὸς τῆς εἶνε τώρα κληρωτὸς στὰ εὐζωνικά. Ὅταν ἀπολυθῆ θὰ τὸν πάρη! Εὐτυχημένη Ρίνα!

— Δοιπόν, Λαμπρούλα, δὲν θὰ σὲ ξαναἰδῶ πειά... φέτο.

— Καὶ φέτο καὶ πάντα!

— Γιατί τὸ λὲς αὐτό;

— Θέλουν νὰ μὲ παντρέψουν στὴν Ἀμερικὴ...

— Ἀλήθεια τὸ λές;

— Ναί, ἀλήθεια.

— Κ' εἰς θέλεις νὰ πᾶς;

Μὲ κύταζε βαθειὰ στὰ μάτια σὰ νὰ προσπαθοῦσε ν' ἀνακάλυψη κάπου τὴν πειὸ ἀβέβαιη ἐλπίδα. Ἄχ! δὲν τὴν ἀνακάλυψε κ' εἶπε λυπητερά:

— Ὅμως ἐσένα θὰ σὲ θυμᾶμαι ὅπου, ὅπου, ὅπου κι' ἂν πάω!.. Ὅσο ζῶ κι' ὅσο νὰ πεθάνω!

— Κ' ἐγὼ θὰ σὲ θυμᾶμαι, Λάμπρω!

— Τώρα ποῦ θὰ λείπης δὲ θὰ κόψω ποτὲ λελοῦδι καὶ δὲ θὰ πιάσω ποτὲ πουλί. Θὰ σ' ἀρέση;

Τὴ χάιδεψα τρυφερά. Μὲ συγκινοῦσε τόσο πολὺ μὲ τ' ἀπλᾶ τῆς λόγια!

— Καὶ θ' ἀρχοῦμαι κάθε μέρα, κάθε μέρα στὸν Καστανόλογγο νὰ σὲ καρτερῶ καὶ νὰ σὲ περιμένω!

— Κάθε μέρα;

— Κάθε μέρα!

— Ψέμματα λές. Θὰ βρέχη...

— Ἄς βρέχη!

— Θὰ χιονίζη...

— Ἄς χιονίζη!

Τὴν ἀγκάλιασα σὰν ἓνα μικρὸ ἀδερφάκι καὶ τὴν ἔσφιξα ἀπάνω στὴν καρδιά μου, ποῦ οἱ παλμοὶ τῆς ρυθμίζανε τὰ πειὸ ἀγνὰ αἰσθήματα. Ἐμείναμε σὲ μιὰ γλυκειά, σιωπηλὴ ἔκσταση πολλὴν ὥρα. Ἦταν μιὰ στιγμή τόσο πρωτόγονη καὶ τόσο σύγχρονη μαζί, ποῦ ἔνοιωθα τὸν κύκλο τῶν αἰώνων τῆς ζωῆς νὰ κομποθιάζεται μὲ τὸ ἀγκάλιασμά μας ἐκεῖνο. Εἴμαστε δυὸ μικροὶ πρωτόπλαστοι ἄνθρωποι ὅλος διόλου ἀναμάρτητοι ἀκόμα, μὰ καὶ μὲ ὅλη τὴν πείρα, μὲ ὅλη τὴ γνώση τῶν αἰώνων τῆς ἁμαρτίας. Ὁ Καστανόλογγος ἐπύκνωνε γύρω μας σὰν ἓνας Παράδεισος ποῦ δὲ χάθηκε κι' οὔτε θὰ χαθῆ ποτὲ γιὰ τῆς ἀληθινὰ ἐρωτευμένες καρδιές. Πολὺ σπάνια ζοῦμε πειὰ στῆς ἐρωτικές μας περιπέτειες τόσο ἐξιδανικευμένες ὥρες. Ἦδονή; Δὲν ἐμόλυνε τὴ γεύση μου καμμιὰ ἄνοστη γλύκα. Κάτι σὰν ἀπόσταγμα ἀπὸ ἄγριο ροδόμελι ἔσταξε μέσα μου σταγόνα τὴ σταγόνα

σάν νὰ κατακυλοῦσε ἀπὸ ἓνα μελίτσι ἀγγέλων φωλιασμένο ψηλὰ στ' ἀστέρια! Κ' ἦρθε νὰ μὲ πιεράνη κάποιαν ὥρα τὸ σήμαντρο τοῦ χωρισμοῦ. Χτύπησε στ' αὐτιά μου μακρουάθε ἀπὸ τὸ βουνὸ τῆς κακιᾶς, τῆς ζηλόφθονης μάγισσας, ποὺ εἶνε κι' αὐτὴ Κόρη τῆς ζωῆς κ' ἔχει προορισμό τῆς κ' ἔργο τῆς νὰ φαρμακῶνῃ τῆς χαρὲς τῶν καλῶν ἀνθρώπων.

Καὶ τὸ σήμαντρο αὐτὸ ποὺ χτυποῦσε ξηρὰ καὶ εἰρωνικὰ, μοῦ ἔφερε ἀκόμη ἓνα κακὸ προμάντεμα. Φώναξα ξαφνικὰ στὴ Λάμπρω:

— "Ὄχι! Νὰ μὴν ἔρθῃς ποτὲ μοναχοῦλα τὸ χειμῶνα στὸν Καστανόλογγο μὲ τῆς βροχῆς, μὲ τὰ χιόνια...

Δὲ μοῦ ἀπάντησε τίποτα. Κ' ἔτσι ἀπόμεινε ἡ φωνὴ μου ξεκομμένη, ὀλομόναχη, ἀσυνάρτητη, σάν ἓνα παραλήρημα νυχτερινό, ποὺ δὲν τᾶκουσε κανεὶς, οὔτε ὁ ἴδιος ποῦ τὸ πρόφερε. Κι' ὅμως μπορεῖ νὰ εἶχε κάποιον νόημα. Μπορεῖ νᾶφτασε ὡς τὸ μακρινὸ βουνὸ τῆς ζηλόφθονης μάγισσας, ποὺ φαρμακῶνῃ τῆς χαρὲς τῶν καλῶν ἀνθρώπων, σάν εὔστοχος, ὅμως ἀνίσχυρος, ἀντίλαλος στὸ σήμαντρό τῆς.

"Ἐφυγα. Κάθε τόσο, ποὺ θυμῶμουν κάτω στῆς χώρες τῆ Λάμπρω καὶ τὸν ἔρωτά τῆς, ἡ θύμησή τῆς μοῦ ἐρχόταν πάντα ξαφνικὰ κι' ἀπότομα σάν εἰσβολή. Μὲ κυρίευνε ὀλόκληρον. Ἀναπολοῦσα μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ λύπη τῶν καλῶν ἀναμνήσεων ὄλο τὸ μικρὸ μυθιστόρημα τοῦ καλοκαιριοῦ. Γελοῦσα μὲ τὴ σκηνὴ τοῦ ἀγροφύλακα καὶ λογάριαζα νὰ τὰ γράψω ἓνα εὔθυμο διήγημα μιὰ μέρα. Μὰ ἡ σκηνὴ τοῦ χωρισμοῦ μοῦ ἄφηνε ἓνα κατακάθι πίκρας στὴν καρδιά κ' ἓνα ρῖγος φόβου στὴν ψυχὴ. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἔβλεπα ἔμπρός μου τὸν Καστανόλογγο μὲ βροχή. Τὰ σύννεφα ἔφταναν ἔως τῆς κορφῆς τῶν ἐλάτων, ποὺ βογγοῦσαν στὸ πέρασμα τοῦ δυνατοῦ ἀγέρα σάν λαβωμένοι γίγαντες. Ἐπειτα δυνατὴ βροχὴ τὰ μαστίγωνε ἀλύπητα. Καὶ στὴ ρίζα τοῦ πειὸ μεγάλου ἐλάτου εἶχε ἀπαγγιὰση ἡ Λάμπρω καὶ τουρτούριζε μουσκεμένη ὡς τὰ κόκκαλα. Δὲ μ' ἄκουσε!... Κ' ἔπειτα ἔβλεπα τὸν Καστανόλογγο μὲ τὰ χιόνια. Ὁ ἀγέρας δὲν ἀνάσαινε καθόλου. Καὶ νόμιζε κανεὶς πὼς ἦταν τὰ δικά του κάτασπρα φτερὰ ποὺ μαδοῦσαν

άνάερα κ' ἔπεφταν σὰ νιφάδες μέσα στὸ δάσος. Ἐτρεχε ἡ Λάμπρω νὰ πάρη στὴν ἀγκαλιά της καὶ νὰ ζεστάνη ἓνα ξεπαγιασμένο πουλάκι. Μοῦ τῶδειγνε τάχα ἀπὸ μακρυνὰ καὶ μοῦ φώναζε θαρρετά: «— Δὲν τῶπιασα σὲ σκανταλιά!.. Θὰ ψωφοῦσε! Τὸ πῆρα νὰ τὸ ζεστάνω. Καὶ πάλι θὰ τ' ἀφήσω ἐλεύτερο!..» Δὲ μ' ἄκουσε!..

Ἦρθε μιὰ μέρα ὁ χωριανὸς κ' ἔφερε τὸ καλὸ χαμπέρι στελμένος, λές, ἀπ' τὸ βουνὸ τῆς κακόψυχης μάγισσας.

— Λέγε μας κᾶνα νέο ἀπ' τὸ χωριό...

— Σὰν καὶ τίποτα!.. Τώρα προχτὲς μοναχὰ — κειὸ θὰ τῶμαθες — ἔκαψε τ' ἀστροπελέκι στὸν Καστανόλογο τὴ Λάμπρω τοῦ Σινιόρα...

Ὁ ἀντίτυπος τοῦ φονικοῦ ἀστροπελεκιοῦ μὲ χτύπησε κατακέφαλα. Μὲ τύφλωσε ἡ λάμψη του κι' ὁ βρόντος του μὲ κούφανε. Ζάλη.

— Ἐζησε;

— Νὰ ζήσ' ;! οὔτε γκιχ δὲ θᾶκανε... Ξέρω κ' ἐγὼ τί τῶβαλε ὁ γιούδας τὸ παληοκόρισο κ' ἔβγαине στὸ λόγγο πᾶσα μέρα;... Ἦταν νὰ φάη τὰ νειᾶτα του!

— Τῆς τῶπα!.. Τῆς τῶπα!.. Δὲ μὲ ἄκουσε!.. ξεφώνησα σὰν φονιάς στὸν παροξυσμὸ του, σὰν φονιάς πὺν προσπαθεῖ νὰ δικαιολογηθῆ στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του γιὰ τὸ κρῖμα του.

— Τί πράμα; ρώτησε ὁ χωρικός παραξενεμένος, χωρὶς νὰ πάρη ἀπάντησι.

Μαζὶ μὲ τὴ δροσιὰ τῆς ἀνοιξης, μαζὶ μὲ τὸ πρωτοβρόχι τοῦ χινοπῶρου, ἀκόμα καὶ μαζὶ μὲ τοῦ χειμῶνα τὴ νεροποντή, ἔχω κ' ἐγὼ νὰ στάξω ἓνα δάκρυ, θυμητικὸ κι' ἀστείρευτο κ' ἐξιλεωτικὸ, ἀπάνω ἀπ' τὸν ἀγαπημένο μας Καστανόλογο. Καὶ θέλω τὸ δάκρυ αὐτὸ νὰ κατασταλάξῃ ἀπὸ λατσοῦδι σὲ λατσοῦδι, ἔτσι ὅπως οἱ ἀχτίδες τοῦ ἥλιου καὶ οἱ στάλες τῆς βροχῆς, νὰ κατασταλάξῃ καὶ νὰ πάη νὰ πέσι ἀπάνω ἀπ' τὴν ψυχούλα τοῦ κοριτσιοῦ, πὺν δίχως ἄλλο περιπλανιέται, μὲ τὰ φτερά μαζεμένα, μέσα στὸν Καστανόλογο.